

आशियाई विकास बँक (ADB) अर्थसहाय्यित
'महाराष्ट्र अग्रीबिझनेस नेटवर्क (MAGNET)'
प्रकल्पास मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: कृपमं ०११८ / प्र.क्र. १३ / २१-स
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक: ३० सप्टेंबर २०२०

वाचा :- शासन निर्णय सहकार पणन व वस्त्रोद्योग विभाग क्र. कृपमं ०११८ / प्र.क्र. १३ / २१-स
दि.१९.१०.२०१८ व दि.२०.१०.२०१८

प्रस्तावना :-

राज्यातील शासकीय योजना / प्रकल्पांच्या माध्यमातून संघटीत केलेल्या शेतकऱ्यांना व आवश्यकतेनुसार नवीन शेतकरी उत्पादक संस्था स्थापन करून त्याद्वारे शेतमालावर प्रक्रिया करून तो थेट ग्राहकांना/ खाजगी उद्योजकांना (निर्यातदार, प्रक्रीयादार, संघटीत किरकोळ विक्रेते) विक्री करण्यासाठी महाराष्ट्र अग्रीबिझनेस नेटवर्क प्रकल्पाच्या (Maharashtra Agribusiness Network Project-Magnet) माध्यमातून अर्थसहाय्य देणे प्रस्तावित आहे.राज्यातील डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी, सिताफळ, पेरू, चिकू, स्ट्रॉबेरी, भेंडी व मिरची (हिरवी व लाल) या १० फलोत्पादन व काही फुल पिकांच्या मुल्यसाखळ्यांमध्ये खाजगी गुंतवणूक आकर्षित करून शेतकऱ्यांचे उत्पन्नात वाढ करणे, फळे व भाजीपाल्याचे काढणीपश्चात नुकसान कमी करणे व त्यांची साठवणूक क्षमता वाढविणे, मागणीनुसार मालाची मुल्यवृद्धी करणे आणि अन्नाची वितरण व्यवस्था कार्यक्षम करणे आणि शेतकरी उत्पादक संस्थांचा मुल्यसाखळीतील सहभाग वाढविणे हे प्रकल्पाचे मुख्य उद्देश आहेत. प्रकल्पाचे हे उद्देश साध्य करण्यासाठी उत्पादक आणि उद्योजकांना नवीन व संघटीत बाजारपेठेत प्रवेश मिळवून देण्यासाठी आवश्यक ते तांत्रिक सहाय्य, पायाभूत सुविधा उभारणीसाठी सहाय्य, मध्यम मुदत कर्ज आणि खेळते भांडवल पुरविले जाणार आहे. मॅग्नेट प्रकल्पाचा प्राथमिक प्रकल्प आराखडा (PPR) अर्थ व्यवहार विभाग, वित्त मंत्रालय, नवी दिल्ली यांना सादर करण्यात आला होता. सदर प्राथमिक प्रकल्प आराखड्यानुसार केंद्र शासनाच्या कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालय आणि नीती आयोग यांच्या अभिप्रायानंतर केंद्रीय छाननी समितीने (Screening Committee) दि. १९ डिसेंबर २०१८ रोजीच्या बैठकीत मॅग्नेट प्रकल्पास व एडीबीकडून १०० मिलीयन डॉलर अर्थसहाय्य घेण्यास तत्वतः मान्यता दिलेली आहे. तसेच केंद्रीय अर्थव्यवहार विभागाने मॅग्नेट प्रकल्पाची शिफारस आशियाई विकास बँकेकडे केलेली आहे.आशियाई विकास बँकेने प्रकल्पाचा आराखडा तयार करण्यासाठी ग्रॅन्ट थॉर्टन या

सल्लागार संस्थेची नियुक्ती केलेली आहे. आशियाई विकास बँकेच्या पथकाच्या मार्गदर्शनाखाली सल्लागार संस्थेच्या मदतीने मॅग्नेट प्रकल्पाचा आराखडा तयार करण्यात येत आहे. US \$ १४२.९ दशलक्ष प्रकल्प किंमतीच्या प्रकल्पाची अंमलबजावणी करण्यास तसेच प्रकल्पासाठी आशियाई विकास बँकेचे (ADB) US \$ १०० दशलक्ष कर्ज घेण्यास आणि आशियाई विकास बँकेसोबत करार करण्यास मान्यता देण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय:

महाराष्ट्र अॅग्रीबिझनेस नेटवर्क प्रकल्पाची (Maharashtra Agribusiness Network - MAGNET) राज्यातील सर्व जिल्ह्यांमध्ये ६ वर्षासाठी (सन २०२० ते २०२६ पर्यंत) अंमलबजावणी करण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे. सदर कालावधी प्रकल्पाकरिता आशियाई विकास बँकेने कर्ज कार्यान्वित केल्याच्या दिनांकापासून (Loan effectiveness date) अंमलात येईल सदर प्रकल्पाची संस्था नोंदणी अधिनियम १८६० अन्वये “महाराष्ट्र अॅग्रीबिझनेस नेटवर्क प्रकल्प (MAGNET) संस्था” स्थापन करून प्रकल्पाची अंमलबजावणी करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. मॅग्नेट संस्थेचे Memorandum of Association आणि Rules and Regulations निश्चित करण्याचे अधिकार प्रधान सचिव (पणन) यांना असतील

२. प्रकल्पाचे सनियंत्रण करण्यासाठी मा. मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली “राज्यस्तरीय सुकाणू समिती स्थापन करण्यात येईल. प्रकल्पाचा अंतिम आराखडा मंजूर करणे, प्रकल्प अंमलबजावणीवेळी प्रकल्प आराखड्यात आशियाई विकास बँकेच्या सहमतीने आवश्यकतेनुसार बदल करणे, प्रकल्प अंमलबजावणीमध्ये धोरणात्मक बदल करणे, प्रकल्पाचा आढावा घेणे, अंदाजपत्रक व प्रशासकीय बाबींना मान्यता व आवश्यकतेनुसार त्यामध्ये बदल करण्याचे अधिकार या समितीस राहतील.

३. महाराष्ट्र अॅग्रीबिझनेस नेटवर्क (MAGNET) प्रकल्पाकरिता पणन विभाग कार्यकारी यंत्रणा म्हणून काम करेल. महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ आणि Financial Intermediation Loan (FIL) या घटकाच्या अंमलबजावणीसाठी नियुक्त करण्यात येणा-या वित्तीय संस्था अंमलबजावणी यंत्रणा म्हणून काम करतील.

४. महाराष्ट्र अॅग्रीबिझनेस नेटवर्क प्रकल्प (MAGNET) संस्थेअंतर्गत प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षाची व कृषि पणन मंडळाच्या विभागीय स्तरावर प्रकल्प अंमलबजावणी कक्षांची स्थापना करण्यात येईल. सदर सर्व कक्षांसाठी पदांचा आकृतिबंध प्रकल्प व्यवस्थापन पुस्तिकेत (Project Administration Manual) नमुद आकृतीबंधानुसार व मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील प्रकल्प सुकाणू समितीच्या मान्यतेने निश्चित करण्यात येईल. तदनंतर प्रधान सचिव (पणन) यांच्या मान्यतेने प्रकल्प कालावधी पर्यंत अस्थायी स्वरूपात आवश्यक पदांची निर्मिती मॅग्नेट संस्थेच्या आस्थापनेवर करण्यात येईल.

५. प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षासाठी व विभागीय स्तरावरील प्रकल्प अंमलबजावणी कक्षासाठी प्रधान सचिव (पणन) यांच्या मान्यतेने पदांची निर्मिती केल्यानंतर प्रकल्प व्यवस्थापन पुस्तिकेत नमुद करण्यात आलेल्या निकषांनुसार प्रतिनियुक्तीने अथवा कंत्राटी तत्वावर मॅनेज संस्थेच्या आस्थापनेवर प्रत्यक्ष नियुक्ती करण्याचे अधिकार प्रकल्प संचालक यांना प्रदान करण्यात येत आहेत.
६. आशियाई विकास बँकेच्या मान्यतेने व त्यांच्या विहित संपादन पद्धतीनुसार प्रकल्पाच्या प्रापण आराखड्यानुसार (Procurement Plan) आवश्यक कंत्राटदार, सेवा पुरवठादार, वस्तु खरेदी व सल्लागार संस्था इ. ची नियुक्ती करण्याचे अधिकार प्रकल्प संचालक यांना असतील.
७. प्रकल्पामार्फत Financial Intermediation Loan (FIL) या उप घटकाच्या अंमलबजावणीसाठी आशियाई विकास बँकेच्या विहित नियमावलीनुसार वित्तीय संस्थांची (राष्ट्रीयकृत/व्यावसायिक बँक/ बिगर बँकींग वित्तीय कंपनी (NBFC) इ. ची निवड करण्याचे अधिकार प्रकल्प संचालक यांना असतील.
८. मॅनेज प्रकल्पाकरीता राज्य व बाह्य हिश्यांसाठी आर्थिक तरतूद करण्यासाठी लेखाशीर्ष उघडण्यास मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे.
९. महाराष्ट्र अॅग्रीबिझनेस नेटवर्क प्रकल्प संस्थेस “प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षासाठी” स्वतंत्र बँक खाते उघडण्यास तसेच, सर्व प्रकल्प अंमलबजावणी यंत्रणांना देखील विविध स्तरांवर बँक खाते उघडण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. सदरची सर्व बँक खाती PFMS प्रणालीशी संलग्न करावीत व प्रकल्पांतर्गत निधीचे वितरण सदर प्रणाली मार्फत करण्यात यावे. प्रकल्पांतर्गत उघडण्यात येणाऱ्या सर्व बँक खात्यांचे अंतर्गत व बाह्य लेखापरीक्षण आशियाई विकास बँकेने विहित केलेल्या कार्यपद्धतीनुसार नियमितपणे करण्यात येईल.
१०. हा प्रकल्प एकूण US \$ १४२.९ दशलक्ष (सुमारे रु. १००० कोटी) इतक्या रक्कमेचा असून त्यापैकी ७०% निधी (US \$ १०० दशलक्ष) आशियाई विकास बँकेकडून कर्ज स्वरूपात व ३०% निधी (US \$ ४२.९ दशलक्ष) राज्य शासनाच्या स्व-निधीतून असेल. या प्रकल्पांतर्गत राज्य हिस्सा व बाह्य हिस्साकरिता प्रत्येक वर्षी नियतव्यय उपलब्ध करून देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
११. आर्थिक व्यवहार विभाग, वित्त मंत्रालय, भारत सरकार यांच्या उपस्थितीत आशियाई विकास बँकेसोबत कर्जाच्या वाटाघाटी (Loan Negotiations) करून कर्ज पुरवठ्याबाबत अटी व शर्ती निश्चित करण्यास राज्य शासनाच्या वतीने प्रधान सचिव (वित्त) व प्रधान सचिव (पणन) यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे. सदर वाटाघाटीनंतर “महाराष्ट्र शासन व आशियाई विकास बँक यांच्या दरम्यान प्रकल्प करार (Project Agreement)” करण्याकरिता राज्य शासनाच्या वतीने प्रधान सचिव (पणन) यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे. कर्जाच्या वाटाघाटीनंतर, “भारत सरकार व आशियाई विकास बँक यांच्या दरम्यान कर्ज करार (Loan Agreement)” करण्यास सहमती देण्यात येत आहे. कर्जाच्या वाटाघाटी

दरम्यान आशियाई विकास बँकेकडून कर्जाच्या परतफेडीचा कालावधी निश्चित करण्यासाठी प्रधान सचिव (वित्त) व प्रधान सचिव (पणन) यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

१२. प्रकल्पास आशियाई विकास बँकेची व भारत सरकारची अंतीमत: मंजूरी मिळेपर्यंत प्रकल्प किंमतीमध्ये व प्रकल्प आराखड्यामध्ये होणा-या फेरबदलास मान्यता देण्याचे अधिकार प्रधान सचिव (पणन) यांना प्रदान करण्यात येत आहेत.

१३. शेतकऱ्यांच्या उत्पादक कंपन्या / गट / समूह, फेडरेशन्स, संघ, सहकारी संस्था, सोसायट्या इत्यादींच्या माध्यमातून संघटीत झालेल्या शेतकऱ्यांच्या संस्था व खाजगी गुंतवणूकदारांना लाभ देण्यास तसेच, पात्र संस्थांची निवड प्रकल्पांतर्गत निश्चित केलेल्या निकषांनुसार करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. या संस्थांनी सादर केलेल्या प्रकल्पांसाठी, संबंधित प्रकल्पातील व्यवहार्यता तफावत निधीच्या (VGF) मर्यादेत तथापि, प्रकल्प किंमतीच्या कमाल ६०% मर्यादेपर्यंत मॅग्नेट प्रकल्पाच्या माध्यमातून अनुदान अनुज्ञेय राहिल. शासकीय विभाग/यंत्रणा/अंगीकृत उपक्रमांमार्फत ज्या घटकांची संपूर्ण अंमलबजावणी केली जाईल त्याकरिता प्रकल्प किंमतीच्या १००% अनुदान अनुज्ञेय राहिल.

१४. मॅग्नेट प्रकल्पास नवीन लेखाशिर्ष व अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध होईपर्यंत, प्रकल्पासाठी आवश्यक निधी कृषि पणन मंडळाच्या निधीतून खर्च करण्यास व अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध झाल्यानंतर सदर खर्चाची प्रतिपूर्ती मॅग्नेट प्रकल्पाकडून कृषि पणन मंडळास करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

१५. प्रकल्पाच्या वार्षिक कृती आराखड्यास प्रती वर्ष मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील राज्यस्तरीय सुकाणू समितीची मान्यता देण्यात येईल व वार्षिक कृती आराखडा मंजूर झाल्यानंतर प्रकल्प संचालक प्रकल्पाची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी करतील. प्रकल्पाच्या प्रगतीचा सहामाही आढावा राज्यस्तरीय सुकाणू समितीमार्फत घेण्यात येईल तसेच प्रकल्प संस्थेच्या नियामक मंडळामार्फत प्रकल्पाचा नियमित आढावा घेण्यात येईल.

१६. आशियाई विकास बँकेकडून प्रकल्पाकरिता कर्ज कार्यान्वीत (Loan effectiveness) झाल्यानंतर, प्रकल्पाच्या पूर्वतयारी करिता राज्य शासनाने स्व-निधीतून उपलब्ध करून दिलेल्या निधीपैकी प्रतिपूर्तीस पात्र ठरणान्या खर्चाच्या रकमेची आशियाई विकास बँकेकडून प्रतिपूर्ती घ्यावी व उर्वरित रक्कम राज्य शासनाने स्व-निधीतून खर्ची टाकावी.

१७. प्रकल्प संचालक, मॅग्नेट प्रकल्प, यांना प्रकल्प अंमलबजावणीच्या दृष्टीने प्रकल्प व्यवस्थापन पुस्तिकेनुसार प्रशासकिय व वित्तीय शक्तींचे प्रदान करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

१८. प्रकल्पास आशियाई विकास बँकेची व भारत सरकारची अंतीमत: मंजूरी मिळेपर्यंत प्रकल्प किंमतीमध्ये व प्रकल्प आराखड्यामध्ये होणा-या फेरबदलास मान्यता देण्याचे अधिकार प्रधान सचिव (पणन) यांना प्रदान करण्यात येत आहेत. मॅग्नेट प्रकल्प अंमलबजावणीवेळी प्रकल्प आराखड्यामध्ये आशियाई विकास बँकेच्या सहमतीने बदल करणे आवश्यक ठरल्यास, त्यात सुधारणे करण्याचे

अधिकार मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील प्रकल्प सुकाणू समितीस देण्यास व सुकाणू समितीने मान्यता दिलेल्या सुधारित प्रकल्प आराखड्यानुसार प्रकल्पाची अंमलबजावणी करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

१९. प्रकल्पाची अंमलबजावणी करण्यारिता आशियाई विकास बँकेच्या निकषांप्रमाणे प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष व प्रकल्प अंमलबजावणी कक्षांची आवश्यक मनुष्यबळासह उभारणी करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२०. आशियाई विकास बँकेसोबत झालेल्या चर्चेनुसार, मॅग्नेट प्रकल्पात राज्यातील १० फलोत्पादन पिकांचा (डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी, सिताफळ, पेरु, चिकू, स्टॉबेरी, भेंडी व मिरची (लाल व हिरवी) समावेश आहे. यात काही फुलशेतींचाही समावेश करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे

२१. सदर शासन निर्णय नियोजन व वित्त विभागाच्या सहमतीने व नियोजन विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. २२५/१४३१ दिनांक २१.०९.२०२० व वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. २७५/व्यय २ दिनांक २५.०९.२०२० अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

२२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२००९३०१२३५१०४५०२ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(का.गो.वळवी)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:-

१. विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधान सभा / परिषद, विधान भवन, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा.मंत्री (पणन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मा.राज्यमंत्री (पणन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. सर्व मा.मंत्री/मा.राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
७. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
८. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव (पणन/वित्त/नियोजन), मंत्रालय, मुंबई

९. पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१०. कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ, पुणे
११. महालेखापाल, लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र-१, मुंबई
१२. महालेखापाल, लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र-२, नागपूर
१३. सहसंचालक, लेखा व कोषागारे, संगणक कक्ष, ५वा मजला, नवीन प्रशासन भवन, मंत्रालयासमोर, मुंबई ३२.
१४. सर्व जिल्हा कोषागर अधिकारी
१५. निवासी लेखापरिक्षण अधिकारी, मुंबई
१६. अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.
१७. उप सचिव, वित्त विभाग (व्यय-२/ अर्थबळ), मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
१८. उप सचिव, नियोजन विभाग (का-१४३१), मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
१९. अवर सचिव/कक्ष अधिकारी (१७-स/रोखशाखा), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२०. निवडनस्ती (२१-स)